

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ШУМАРСКИ ФАКУЛТЕТ
Кнеза Вишеслава 1, 11030 Београд

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ МАСТЕР РАДА ЗА ОДБРАНУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум именовања (избора) комисије: 28.04.2014. године
2. Састав комисије:
 - др Драган Нонић**, редовни професор, Универзитет у Београду-Шумарски факултет
(ужа научна област: Шумарска политика, економика и организација шумарства и трговина шумским производима)
 - др Ненад Ранковић**, редовни професор, Универзитет у Београду-Шумарски факултет
(ужа научна област: Шумарска политика, економика и организација шумарства и трговина шумским производима)
 - др Бранко Главоњић**, редовни професор, Универзитет у Београду-Шумарски факултет
(ужа научна област: Трговина дрветом и економика прераде дрвета)
 - др Љиљана Кеча**, ванредни професор, Универзитет у Београду Шумарски-факултет
(ужа научна област: Шумарска политика, економика и организација шумарства и трговина шумским производима)

II. ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме: **Драган, Бора, Михајловић**
2. Датум и место рођења, општина, држава: 16.08.1971. године, Врање, Република Србија
3. Студијски програм основних студија које је кандидат завршио: Шумарство, Универзитет у Београду-Шумарски факултет
4. Датум завршетка основних студија: 26.02.1996. године

III. НАСЛОВ МАСТЕР РАДА:

**„ОРГАНИЗАЦИЈА ЛАНАЦА СНАБДЕВАЊА ДРВНИМ ПРОИЗВОДИМА НА
ЛУЖНОМОРАВСКОМ ШУМСКОМ ПОДРУЧЈУ“**

IV. ПРЕГЛЕД МАСТЕР РАДА

Мастер рад има 165 страна, од тога су 129 страница текста, док су прилози дати на 36 страна. Списак коришћене и цитиране литературе износи 98 наслова публикација. У самом раду приказано је 44 табела, 8 графикана, 9 дијаграма, 15 шема, 18 слика, 2 прегледа, и 2 карте.

Рад је структурно формиран у оквиру 10 основних целина и то по следећем редоследу: пописи скраћеница, табела, графикана, дијаграма, карти, шема, слика, прегледа, а затим следе: 1. Увод, 2. Методе рада, прикупљање и обрада података, 3. Теоријске основе и преглед досадашњих истраживања, 4. Структура шумских ресурса и дрвног сектора, 5. Приказ и анализа резултата, 6. Оцена хипотеза са предлозима за унапређење, 7. Дискусија, 8. Закључци, Литература и Прилози.

Сва поглавља чине јасно структуриране делове једне целине, у складу са темом и основним циљевима истраживања.

V. ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА МАСТЕР РАДА

1. Увод

У овом поглављу, аутор формулише проблем и указује на актуелност, потребу и значај истраживања, са конкретизовањем циљева, предмета и сврхе истраживања, и детаљним приказом одређења и тока истраживачког процеса и структуре рада.

Општи и основни циљ истраживања је утврђивање места за унапређење постојеће организације снабдевања производима дрвног сектора на ЈМШП и повећање способности припадајућих привредних субјеката, за учествовање у мрежним организацијама – ланцима снабдевања (ЛС) високог степена финализације.

Посебни циљеви: (1) идентификација постојећег стања - базе привредних субјеката дрвног сектора на Јужноморавском шумском подручју (ЈМШП), односно тренутне структуре и учесника постојећих ланаца снабдевања дрвним производима (ЛСДП), са аспекта претежне делатности и степена финализације дрвних производа, њиховог броја и локације; (2) утврђивање места за унапређење, појединих карактеристика статичких и динамичких (процеса снабдевања, производње и пласмана) компоненти постојећих облика организације, односно снага и слабости дрвног сектора на ЈМШП; (3) утврђивање ефективности подршке државних институција дрвном сектору и припадајућим привредним субјектима на ЈМШП, односно повезаности појединих спољашњих макро и микро фактора (политичких, економских, социјалних, технолошких и регулаторних) са пословањем и способношћу умрежавања; (4) утврђивање међусобне усаглашености националних стратегија, са аспекта повезивања привредних субјеката у мрежне организације; (5) утврђивање претњи и прилика дрвном сектору и развоју ЛСДП на ЈМШП; (6) избор стратегије даљег развоја дрвног сектора на ЈМШП и постојеће организације снабдевања дрвним производима; (7) утврђивање достигнутог нивоа опоравка из кризе једине велике компаније, са аспекта преговарачких позиција за умрежавања са компанијом „ИКЕА“.

Сврха истраживања, са друштвеног-привредног аспекта је давање препорука за унапређење стања дрвног сектора на ЈМШП у ланцу шума→дрво, у правцу ефективнијег учествовања привредних субјеката у мрежним организацијама са управљаним ЛС већег степена финализације.

Сврха рада, са научне стране је проширење фонда и сазнања о стању и појавама, као и потребама унапређења организације дрвног сектора. Практична сврха истраживања је у препоруци за евентуална повезивања једине велике компаније и компаније „ИКЕА“ у актуелним условима.

Предмет истраживања су окружење и привредни субјекти дрвног сектора на ЈМШП и документа и информације које их ближе описују, а повезани су са дрвним ресурсима и постојећим облицима снабдевања дрвним производима, и то: (1) информације о привредним субјектима дрвног сектора на ЈМШП из базе Агеније за привредне регистре (АПР), Регионалне привредне коморе Лесковац (РПКЛ) и Привредне коморе Србије (ПКС) и других релевантних извора; (2) ставови и мишљења, представника привредних субјеката дрвног сектора на ЈМШП, о организацији (структури, активностима, процесима) и пословању, укључујући и оцене интерних и екстерних фактора развоја дрвног сектора и ЛСДП; (3) информације из Плана развоја ЈМШП и из Националне инвентуре шума Србије од 2003.-2006. године (Банковић *et al.*, 2009), повезане са расположивим ресурсима шума; (4) поједини ставови законске регулативе из закона и уредби, повезани са делатностима дрвног сектора, правним облицима организовања малих, средњих и великих предузећа (МСП) и њиховог повезивања; (5) поједини ставови из стратешких документа - стратегија развоја сектора, шумарства, индустрије и развоја МСП, повезани са ЛС и развојем делатности; (6) званичне информације Републичког завода за статистику (РЗС) и Националне службе за запошљавање (НСЗ) о демографском и социолошком стању ЈМШП; (7) информације из општих, управних и појединачних аката „СИМПО“ ад; (8) званичне информације високих представника компаније „ИКЕА“.

Истраживачки и методолошки оквир је успостављен на основу концепта и тока истраживачког процеса (припремне фазе и прикупљања података, обраде и анализе прикупљених података, завршне фазе), са гантограмским приказом.

Повезаност циљева, предмета, хипотеза, резултата и закључака је евидентна кроз ток истраживања уз присутну пажњу, објективност и непристрасност аутора.

2. Методе рада, прикупљање и обрада података

Методологија истраживања је заснована на комбинацији квалитативних и квантитативних метода у компарацији са релевантном литературом и научним сазнањима, и, у складу је са дефинисаним циљевима истраживања.

У истраживању су коришћене **основне** научне методе (компаративна метода), **посебне** научне методе логичког закључивања (анализа и синтеза, индукција и дедукција, апстракција и конкретизација, спецификација и генерализација) и **опште** научне методе (хипотетичко-дедуктивна метода и статистичка метода).

Као **истраживачке технике за прикупљање података** коришћене су: за секундарне податке, технике квалитативне анализе садржаја докумената, а за примарне, технике испитивања (писана анкета и усмени интервјуи), комбиновано са техником посматрања. У усменом интервјуу учествовали су стручњаци ЈП „Србијашуме“. Учесници анкете, били су: запослени и/или власници из 11 микро и малих привредних субјеката, 2 средња и 1 великог предузећа (акционарског друштва). Запослени, односно учесници анкете су, према положају у хијерахији руковођења, на одговорним позицијама (високим функцијама). Упитник креиран за анкету је био комбинација отворених (без понуђених одговора) и затворених (са понуђеним одговорима) питања, односно питања са дихотомом скалом, рангирањем или Ликертовом скалом. Упитник се састоји од 80 питања, подељених у осам група.

Као истраживачке технике, коришћене су **технике стратегијског менаџмента** (PEST и SWOT анализа). Приликом обраде примарних података, поред дескриптивне статистике и анализе фреквенције модалитета, примењиване су **непараметријске технике** (Пирсонов Хи-квадрат (χ^2) тест; Капа тест; Вилкоксон тест) инференцијалне статистике за утврђивање доминантних ставова и мишљења (о карактеристикама активности, процеса и спољашњих фактора).

3. Теоријске основе и преглед досадашњих истраживања

У складу са концептуалним оквиром и холистичко-системском теоријом организације и промена, а повезано са проблемом, циљевима и сврхом истраживања, аутор износи основне појмове и дефиниције у 5 подпоглавља: (1) појам организације и системског приступа са оптимизацијом; (2) мрежне организације са посебним освртом на ЛС; (3) појам дрвног сектора и дрвних производа; (4) организација ЛСДП; (5) преглед досадашњих истраживања ЛСДП.

4. Структура шумских ресурса и дрвног сектора

У овом поглављу, кроз анализу садржаја докумената, комбиновано са PEST анализом секундарних података из релевантних извора, аутор указује на стање и коришћење природних ресурса и структуру дрвног сектора на ЈМШП. Поглавље се састоји из 4 подпоглавља: (1) приказа стања шумског фонда Србије (без Косова и Метохије), према Националној инвентури, актуелног стања шумског фонда на ЈМШП и потенцијала букве као доминантне врсте са аспекта техничке обловине, односно структуре шумских ресурса на ЈМШП; (2) општих привредних и карактеристика дрвног сектора на ЈМШП, са базом привредних субјеката; (3) и примера из праксе (ЈП „СРБИЈАШУМЕ“; „СИМПО“ и „ИКЕА“) (4).

5. Приказ и анализа резултата

У овом поглављу је, на основу извршене обраде и анализе примарних података (прикупљених техникама испитивања), а, у складу са методологијом рада и дефинисаним општим и посебним циљевима истраживања, дат приказ резултата у 7 подпоглавља (целина).

У првом подпоглављу су изложени резултати анализе података о ставовима испитаника (прикупљених интервјуима), повезаним са појавама и активностима од шуме као исходишта ЛСДП до прерађивачких капацитета на ЈМШП, односно са појединим карактеристикама производње и продаје техничког облог буковог дрвета.

У другом подпоглављу су изложени резултати (уз осврт на поједине карактеристике анализираних производних предузећа и репрезентативност узорка) анализе података о ставовима испитаника (прикупљених анкетом), повезаним са актуелним ЛСДП на ЈМШП и појединим карактеристикама мрежних процеса: снабдевања, производње и пласмана. Такође, извршена је анализа оцена интерних фактора повезаних са ЛСДП на ЈМШП. Претходни резултати, добијени на основу ставова испитаника, са више утврђених места за унапређење постојеће организације (активности и процеса) коришћени су за утврђивање појединих карактеристика упросеченог модела ЛСДП у актуелном стању у окружењу.

У трећем подпоглављу је извршена компарација карактеристика теоријски модерног ЛС са карактеристикама упросеченог модела ЛСДП на ЈМШП, и, такође, са интерним ЛСДП „СИМПО“ ад, при чему су утврђене разлике, односно места за унапређења стања у правцу

бржег развоја. Утврђено је 10 разлика упросеченог модела ЛСДП на ЈМШП у односу на теоријски модерни ЛС и 5 разлика у односу на интерни ЛСДП велике компаније са ЈМШП.

У четвртном подпоглављу су дати резултати анализе података о ставовима испитаника, повезаним са ефектима мера подршке и односа учесника са државним институцијама и појединим карактеристикама услова пословања дрвног сектора на ЈМШП. Извршена је и анализа оцена екстерних фактора повезаних са развојем ЛСДП на ЈМШП. Утврђено је да постоји: недостатак комуникације са државним институцијама, повезано са решавањем проблема у пословању (уз присутност последица мера и стратегија из претходних периода, а за које испитаници сматрају да нису биле ефективне); недостатак конкретне подршке (помоћи) државних институција; потреба јачања коректне обостране сарадње са надзорним органима у имплементацији нових и поштовању постојећих законских одредби.

У петом подпоглављу су дати упоредни резултати квалитативне анализе садржаја докумената појединих одредби актуелних националних стратегија (сектора шумарства, индустрије и МСП), повезаних са развојем ЛСДП. Утврђено је да постоји заједнички оквир наведених стратегија, који указује на потребу развоја ЛС у правцу повећања извоза, међутим, изостају позитивни ефекти на развој ЛСДП на ЈМШП.

У шестом подпоглављу су дати резултати анализе података (прикупљених анкетом) који су повезани са достигнутом нивоом у повезивању предузећа дрвног сектора на ЈМШП. Утврђено је да је опредељеност менаџера предузећа дрвног сектора за повезивања и удруживања недовољна (пored разумевања предности које би тиме стекли); затим да постоји недостатак понуда за повезивања али и одсуство сарадње са ПКС, и, да постоји недовољна сарадња са образовним и научно-истраживачким институцијама.

У седмом подпоглављу је, на основу резултата SWOT анализе и матрице за избор стратегије, утврђена стратегија савеза, као адекватна за дрвни сектор на ЈМШП и развој ЛСДП на ЈМШП.

У складу са примењеном методологијом у раду (као и на основу резултата статистичких анализа, уз примену непараметарских тестова), утврђена су места за унапређење организације и места за преиспитивање и унапређење спољашних фактора (наведена су, због дужине, на почетку поглавља „закључци“), повезано са пословањем привредних субјеката на ЈМШП и развојем савремених мрежних организација – ИТ управљаних ЛС дрвним производима и намештајем од дрвета.

6. Оцена хипотеза са предлозима за унапређење

У овом поглављу су, у складу са током истраживачког процеса, извршене оцена хипотеза и дати поједини предлози за унапређење стања постојеће организације снабдевања дрвним производима и појединих фактора окружења.

Предлози за унапређење постојеће организације снабдевања су: повећање отворености шумских комплекса и приступачности дрвне сировине на ЈМШП; реализација годишњих планова сече у државним буковим изданачним шумама; разрада планова за већи обим коришћења шума сопственика; међусобни споразуми учесника ЛСДП о скраћењу рокова испорука технички облог буковог дрвета; међусобни споразуми о решавању дугова и смањењу неликвидности, репрограмирањима уз гаранције дужника и уз раст поверења учесника у ЛСДП; планирање и реализација заједничких краткорочних и дугорочних активности учесника на развоју кадрова; израда појединачних или заједничких пројеката при конкурсима за средства из Развојне агенције и/или других фондова, за модернизацију и осавремењавање процесне опреме и инвестирање у ИТ и пословне софтвере; планирање и реализација сертификације МСП и имплементације управљачких стандарда; формулисање интерних планова, програма и мера за смањење трошкова производње и повећање ефикасности; преиспитивање ефикасности логистичких активности и могућности скраћења рокова испорука производа; подстицање учествовања МСП на сајмовима, уз промоцију и праћење трендова и захтева купаца у дизајну производа; као и подстицање промовисања и презентације свих потенцијала дрвног сектора у иностранству.

Предлози унапређења стања у окружењу су: интензивирање међусобне комуникације представника привредних субјеката и државних институција, повезано са решавањем проблема у пословању и неликвидности; измена актуелног законодавног оквира, повезано са коришћењем шума сопственика, уз разматрање улоге јавних предузећа у пружању стручних

услуга (сукоб интереса), са потенцијалним формирањем самосталних локалних или окружних (нпр. Пчињска) организационих јединица за приватне шуме, са циљем евиденције сопственика и ресурса, израде планских докумената за одрживо газдовање и пружања стручне помоћи сопственицима шума; изменама закона прецизније регулисати завршавање преузете уговорене обавезе предузетника при привременој одјави делатности; интензивнија подршка државних институција развоју МСП са делатностима дрвног сектора, за подручја са довољно дрвних ресурса, кроз стимулисање коришћења шума сопственика и запошљавања за производне активности; субвенционисање сопственика шума слично као у пољопривреди (за регистрована комерцијална и некомерцијална пољопривредна газдинстава), како по *ha* земљишта под шумом, тако и по m^3 плански посеченог дрвета и омогућавање набавке механизације и остале процесне опреме (за узгој, негу и газдовање), уз повољне кредите и без царине и ПДВ-а; подстицај оснивању МСП за услуге у шумарству кроз дужи период ослобађања (мин. 3 године) од пореских обавеза према држави и према локалној самоуправи; стварање повољнијих банкарских услова за кредитирање делатности дрвног сектора, посебно учесника ИЛС, односно свих који су ЛСВ производа намењеног извозу, уз гаранције Агенције за осигурање извоза; смањење пореске стопе за ПДВ са 20% на 10% и изједначавање са огревним дрветом технички облог буковог дрвета у случајевима када се исто прерађује у финалне дрне производе намењене извозу; смањење броја парафискалних обавеза у локалним самоуправама ЈМШП; јачање међусобне сарадње привредних субјеката са ЈМШП, у сарадњи са ПКС и Удружењем за шумарство, прераду дрвета, индустрију намештаја и папира, уз интернационално промовисање и размену информација; планско јачање међусобне сарадње привредних субјеката са ЈМШП и научно-истраживачких институција на планирању кадрова, програмима образовања, разраде конкретних пројеката (нпр. при конкурсима за подстицајна средства за енергетску ефикасност у оптимизацији ЛС); препоруке институцијама надзора ка превентивном деловању без санкција у периоду имплементације нових законских решења у прилагођавању националног европском законодавству; интензивирање активности на сузбијању и пријављивању корупције у привредним активностима. Према процени аутора, а везано за период истраживања (2014/2015. године), повезивање „СИМПО“ ад и компаније „ИКЕА“ није пожељно све до повратка велике компаније у сферу позитивног пословања и стицања бољих преговарачких позиција.

7. Дискусија

Упоређењем резултата истраживања са већ спроведеним истраживањима страних и домаћих аутора, потврђени су резултати овог истраживања, изузев делимичних разлика (Костић *et al.*, 2010), када је у питању недовољна отвореност шумских комплекса и тренд раста броја предузећа са делатностима дрвне индустрије. Према аутору, примери попут ликвидираних предузећа „Слоге“ и „ФОПЕ“ из Владичиног Хана, „Gesim industry“ Врањска Бања или оних у стечају „Лагадо“ из Бујановца и других, мањих, као и криза у једином великом предузећу „СИМПО“ ад, су упозоравајући да је цео дрвни сектор на ЈМШП у кризи.

Према резултатима истраживања, постоји изражена потреба модернизације и иновација процеса уз инвестиције и развој посебне групе предузећа за пружање услуга у шумарству, са потврдом резултата Шмитхузен и сарадника (Schmuthusen *et al.*, 2006).

Као и на почетку истраживања (Ерић *et al.*, 2012), резултати истраживања потврђују да током периода истраживања, у континуитету, постоји не(довољно) повољан привредни амбијент и неповољни економски услови за пословање предузећа дрвног сектора, како постојећих учесника, тако и потенцијалних учесника модерних ЛСДП и намештаја од дрвета.

Резултати истраживања потврђују да би се уз унапређење фактора организације и спољашњих фактора, могао остварити већи извоз и приход од дрвних производа, као што је и наведено у Акционом плану подршке дрвној индустрији Србије у извозу производа са високом додатном вредношћу (Главоњић *et al.*, 2016).

8. Закључци

На основу резултата истраживања и као одговор на истраживачка питања аутор је систематизовао одређене закључке.

Утврђена места за унапређење статичке и динамичке компоненте постојеће организације снабдевања дрвним производима на ЈМШП (низводно од шума као исходишта ЛСДП, до пласмана дрвних производа високог степена финализације са ЈМШП), су:

- висока заступљеност изданаčkih шума на ЈМШП;
- недовољно коришћење шума сопственика;
- недовољна унутрашња отвореност шумских комплекса и лоша спољашња саобраћајна инфраструктура;
- недовољан број специјализованих предузећа за израду шумских комуникација и транспорт дрвне сировине;
- кашњење у извршавању уговорених обавеза у транспорту дрвне сировине;
- већа тражња од понуде облог техничког дрвета букве;
- недовољна заступљеност годишњих уговора са попустима у трговини облим техничким дрветом букве пореклом из државних шума;
- нередовно измиривање уговорених обавеза за испоручену техничку обловину;
- незадовољство купаца техничке обловине роковима испорука (уз делимично задовољство купаца ценом дрвне сировине);
- присуство неликвидности произвођачких предузећа и високих трошкова производње са недостатком средстава за инвестирање у даљи развој;
- дефицит стручних кадрова у процесим производње;
- неопходност улагања у процесну опрему и инфраструктуру у процесима производње;
- споро одвијање логистичких активности и процеса код МСП, уз одсуство имплементације управљачких стандарда и процесног приступа, као и одсуство ИТ и пословног софтвера за аутоматизацију и праћење процеса;
- недовољно промоције и праћење захтева потрошача, у процесима пласмана, по питању скраћење рокова испорука и повећања квалитета финалних производа;
- недовољан број извозно оријентисаних МСП (уз пласман производа, углавном кроз канал малопродаје);
- потреба за наставком започете оптимизације организационих структура, реинжењеринга пословних процеса и финансијског реструктурирања (уз свођење на основну делатност), код великог предузећа.

Утврђена места за преиспитивање и унапређење спољашњих фактора који утичу на дрвни сектор на ЈМШП и на развој ЈСДП су:

- недостатак комуникације са државним институцијама, повезано са решавањем проблема у пословању (уз присутност последица мера и стратегија из претходних периода, а за које испитаници сматрају да нису биле ефективне);
- недостатак конкретне подршке (помоћи) државних институција;
- потреба за јачањем коректне обостране сарадње са надзорним органима у имплементацији нових и поштовању постојећих законских одредби;
- постојање бројних пореских и осталих (парафискалних) обавеза, са стопама које посебно оптерећују пословање привредних субјеката дрвног сектора;
- неповољни услови банкарског кредитирања;
- постојање неповољних социјално демографских кретања и истовремено неадекватно стимулисање запошљавања;
- незадовољство привредним амбијентом.

Поред тога, аутор дефинише, у овом поглављу, и **изведене закључке**.

Постоји недовољно коришћење расположивих ресурса пре свега у шумама сопственика, чиме би се повећала понуда и спречили ризици у прекидима снабдевања.

Када је реч о коришћењу државних шума, услов за даљи развој ЈСДП и сарадњу са ЈП „Србијашуме“ је, са једне стране, редовно плаћање уговорних обавеза и измирење потраживања од стране прерађивачких привредних субјеката, а, са друге стране, поштовање рокова испорука дрвне сировине из државних шума.

Са аспекта пословних повезивања и даљег развоја постојеће организације снабдевања дрвним производима на ЈМШП у правцу модерних ЈС, потврђено је да у постојећој структури дрвног сектора на ЈМШП, не постоје удружења шумовласника, повезано са обимом понуде и постоји недовољан број предузећа за услуге у шумарству и специјализованих транспортних предузећа, повезано са ризицима прекида снабдевања и роковима испорука.

Подстицај оснивању нових МСП за услуге у шумарству, повећао би број понуђача услуга и њихову конкурентност и смањио ризике по ЈСДП.

Ако се има у виду заступљност прерађивачких предузећа, посебно оних високог степена финализације са производњом намештаја од дрвета, дрвни сектор ЈМШП поседује потенцијале за умрежавања припадајућих привредних субјеката у ИЛС и већи обим извоза наведених производа.

На основу утврђених карактеристика процеса производње, закључак је да у постојећим облицима организације ЛСДП, постоји недостатак средстава за инвестирање, недостатак стручних кадрова и недостатак имплементације стандарда и примене ИТ и пословног софтвера.

Недостатак средстава за инвестирање и неликвидност, указују на постојање кризе код појединих МСП и великог предузећа, односно кризе дрвног сектора на ЈМШП.

На основу утврђених карактеристика процеса пласмана за упросечени модел ЛСДП на ЈМШП, закључак је да постоји потреба унапређења просечног квалитета производа и скраћења рокова испорука, уз повећање промоције комерцијализованих производа коришћењем савремених средстава комуникације.

Постоји заједнички оквир у постојећим националним стратегијама развоја шумарства, индустрије и МСП, у правцу развоја и очувања постојећих и настанку нових ИЛС, са слабостима у дефинисању начина коришћења шума сопственика и изостајањем позитивних ефеката на пословање и умрежавање привредних субјеката дрвног сектора на ЈМШП.

Закључак је и да постоји потреба формулисања нове или редеофинисања постојеће националне стратегије развоја шумарства (2006/а) и, већ наглашен, приоритет и потреба израде повезане стратегије развоја дрвне индустрије, са прецизним, мерљивим и периодично провераваним, достигнутим ефектима у примени. Потреба се огледа, пре свега, у чињеници да, са једне стране, постоји недовољна искоришћеност ресурса у шумама сопственика а, са друге, постојећи стратешки и законодавни оквир није подстицајан даљем развоју ЛСДП и коришћењу производних функција и расположивих ресурса код сопственика.

Закључак је да сразмерно значају дрвног сектора на ЈМШП и шире, треба повећати заступљеност привредника из дрвног сектора у државним и институцијама локалне самоуправе, уз очекивање да се програмским опредељивањем средстава за модернизацију и запошљавање и изменама законодавног оквира, искористе предности и сузбију претње и последице претходних политика привредног развоја, чиме би се омогућио развој пословних повезивања и даљи развој организације ЛСДП са растом извоза.

Литература

Наведено је 98 литературних извора, од чега 81 на српском језику и 17 на енглеском језику. Од овог броја, 43 припада изворима са интернета.

VI. ЗАКЉУЧЦИ

Вршећи ова истраживања, аутор је спровео комплексно и детаљно проучавање организације ЛСДП на ЈМШП. Посебну пажњу посветио је концепцији и структури рада и повезаности циљева, предмета и сврхе истраживања са резултатима и закључцима. Том приликом утврдио је места за унапређење и појединачну повезаност, како интерних организационих фактора, тако и појединих спољашњих фактора са учествовањем привредних субјеката дрвног сектора у ЛСДП. Констатовано је да су полазне хипотезе потврђене, односно доказана је њихова исправност.

У вези са тим, указано је на потребу и места за унапређења статичке и динамичке компоненте постојеће организације снабдевања дрвним производима у правцу модерно организованих ланаца снабдевања дрвним производима и намештајем од дрвета. Такође, указано је на потребу и места за унапређење појединих спољашњих фактора окружења, како би се активности у постојећој организацији одвијале већом брзином и са мање ризика (ефикасније), и са нижим трошковима (конкурентније), уз омогућавање бржег развоја пословних повезивања, посебно са иностраним партнерима.

Имајући у виду све наведено, Комисија сматра да мастер рад Драгана Михајловића, дипл. инжењера шумарства, под насловом „Организација ланца снабдевања на Јужноморавском шумском подручју”, има све потребне елементе и да се може прихватити као мастер рад.

VII. КОНАЧНА ОЦЕНА МАСТЕР РАДА

1. Да ли мастер рад садржи све битне елементе и да ли је написан у складу са насловом рада:
ДА
2. Мастер рад има и извесних мањих недостатака (техничког карактера), који нису испољили никакав утицај на резултате истраживања и добијене закључке.

VIII. ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене мастер рада, комисија предлаже:

- да се **мастер рад прихвати**, а кандидату **одобри одбрана**.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

др Драган Нонић, ред. проф.

др Ненад Ранковић, ред. проф.

др Бранко Главоњић, ред. проф.

др Љиљана Кеча, ванр. проф.

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.